

(Nie) je armáda (obrana) už dávno v kríze?!

Marián Mikluš | 24.04.2011

V celej histórii civilizácie, armády (obrana) či udržiavanie mieru niečo stálo. Jednoducho povedané, za mier sa muselo tvrdo bojovať alebo platiť. To predstavovalo priame a nepriame peňažné výdaje. Spravidla to boli finančné výdaje na udržiavanie vlastných armád (alebo platenie žoldnierov) a investície do infraštruktúry krajiny (hrady, pevnosti, cesty a pod.). Z hľadiska vtedajšej zahraničnej politiky (prevencie) to boli výdaje slabších krajín pre silnejšie a nebezpečné krajiny prostredníctvom drahých kovov, peňazí, darov, pridelovania majetkov či pozemkov, alebo aj iných privilégií a výsad.

V dnešných moderných časoch sú výdaje na obranu (armády) či mier v podstatne sofistikovanejšej podobe, spravidla sa deklarujú v percentách z HDP krajiny. Priame výdaje na obranu sú spravidla uvádzané v rozpočte pre rezorty obrany a niektoré výdaje, ako nepriame, sú v rozpočtoch aj iných rezortov vlád alebo štátnych organizácií.

(Pozn. Hrubý domáci produkt (HDP) predstavuje tržnú hodnotu celkovej produkcie finálnych výrobkov vytvorených výrobnými faktormi na území štátu bez ohľadu na národnú príslušnosť užívaných výrobných faktorov. (Zjednodušene – HDP predstavuje súčet všetkých tovarov a služieb, ktoré boli vyrobené na území Slovenska).).

Aký bol vývoj a stav, najmä priamych výdavkov na obranu (armády)?

Ako príklad použijem členské krajiny EÚ, NATO a USA. Politicko-vojenské vedenie NATO už viac rokov odporúča a žiada svoje členské krajiny o vyčleňovanie aspoň 2 percent z HDP krajiny.

Ako to vyzeralo u nás?!

Slovensko pred vstupom do NATO akceptovalo túto žiadosť (štandard) NATO a prijalo k tomu aj niekoľko uznesení vlády SR v roku 2002 a 2003. A to uznesením číslo 604 z 5.6.2002 (prvý krát zaviazala vyčleňovať rozpočtové prostriedky pre rozpočtovú kapitolu Ministerstva obrany SR vo výške najmenej 2% z HDP od roku 2003), čo potvrdila aj NR SR

svojím uznesením číslo 2403 z 11.7.2002. Druhý krát kontinuitu tohto záväzku potvrdila vláda SR uznesením číslo 133 z 25.2.2003. Okrem toho vláda SR tento záväzok (vyčleňovať 2% z HDP) predložila a odovzdala slávnostne spolu so žiadosťou o prijatie za člena NATO všetkým vtedajším členským krajinám NATO.

Toto opätovné potvrdenie záväzku SR (25.2.2003) sa stalo hlavným argumentom pre kompetentné orgány NATO pre formulovanie návrhov Cieľov síl 2004, ktorých realizácia predstavovala v strednodobom časovom horizonte (do roku 2010) viac ako 9 mld. Sk nad rámec plánovaných zdrojov v Dlhodobom pláne štruktúry a rozvoja OS SR – Model 2010. Pritom už vtedy bolo zrejmé, že pre splnenie cieľov a úloh, najmä v oblasti vyzbrojovania a modernizácie (logistiky) je reálne ich skončiť až v roku 2015. Takže už vtedy bol Model 2010 vlastne Modelom 2015. Prečo sa to už vtedy takto kamuflovalo?

Okrem toho, vláda SR svojím uznesením č. 1016 zo 14. decembra 2005 k návrhu Dlhodobého plánu rozvoja Ministerstva obrany SR s výhľadom do roku 2015, ktorý schválila, zároveň zrušila svoje uznesenie č. 604 z 5. júna 2002, tzn. Dlhodobý plán ...do roku 2010 vrátane jeho finančného krytia.

Ďalšie pokračovanie to malo pri Dlhodobom pláne Model – 2015, ktorý bol schválený vládou SR dňa 14.12.2005 (boli sme druhým rokom v NATO) a v ňom sa uvádza, že Model 2015 je aktualizáciou Modelu 2010. Modelu 2015 predchádzalo schválenie Smernice pre obrannú politiku SR v júni 2004 a dvoch novelizovaných stratégií – Obrannej stratégie SR (23.9.2005) a Bezpečnostnej stratégie SR (27.9.2005). Tieto aktualizácie boli nutné, lebo v roku 2004 sme sa stali členskou krajinou NATO aj EÚ a to prinieslo rad nových cieľov a úloh.

Pre realizáciu našich nerealizovaných záväzkov za minulé obdobie bola preto aktualizovaná Stratégia vyzbrojovania OS SR (27.6.2007). Táto bola prezentovaná aj najvyšším predstaviteľom národných asociácií obranného priemyslu krajín V 4. (Žiaľ, ani v rámci V 4 sa nepodarilo realizovať žiadny spoločný program či projekt vyzbrojovania, okrem pokusu, ale neúspešného projektu modernizácie bojového vrtuľníka Mi-24, ktoré už niekoľko rokov ponúkame na odpredaj či darovanie, tiež neúspešne).

Podobne skončila aj Národná stratégia vyzbrojovania SR, ktorá mala byť prerokovaná v Kolégiu ministra obrany v novembri 2007 a po jej schválení mala byť ďalej predložená na rokovanie vlády SR.

Svoj záväzok z roku 2002 a 2003 (vyčleňovať najmenej 2% z HDP) pre obranu sme nespĺnili ani podľa Dlhodobého plánu - Modelu 2010 a ani podľa Modelu 2015, ani podľa Smernice pre obrannú politiku a nakoniec ani podľa Programového vyhlásenia vlády SR.

V Smernici pre obrannú politiku SR (z roku 2004) z pohľadu zabezpečiť stabilitu finančných zdrojov na obranu štátu v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR z roku 2002 je uvedené, že výdavky rezortu obrany neklesnú do roku 2007 pod úroveň 1,96% z HDP a od roku 2008 budú minimálne 2% z HDP. Súčasne sa predpokladá, že výdavky ostatných rezortov štátnej správy na úlohy medzirezortného programu (Podpora obrany) budú garantované aspoň vo výške 0,04% z HDP až do roku 2015. Schválením týchto výdavkov v % z HDP bude rezort obrany schopný zabezpečiť v plnom rozsahu plnenie úloh reformy Ozbrojených síl SR, ako aj zabezpečovať neplánované výdavky na plnenie úloh, ktoré na základe uznesenia vlády SR vyplývajú z členstva v NATO a EÚ minimálne vo výške 700 mil. Sk. Zároveň bolo upozornené (alibisticky?), že ak sa nebude realizovať tento finančný rámec, tak sa bude ďalej rozširovať vnútorný dlh rezortu obrany, čo bude predlžovať čas plnenia cieľov reformy v oblasti profesionalizácie, výcviku a modernizácie OS SR a tým aj plnenie záväzkov voči NATO a EÚ, čo bude negatívne vplyvať na dôveryhodnosť SR pred partnermi z NATO a EÚ. To sa aj stalo realitou!

Navyše k tomuto stavu je potrebné uviesť, že ak napr. v roku 2005 bolo v obrannom plánovaní rezortu obrany vykonaných 797 rozpočtových opatrení (viac ako v celom rozpočte SR), ktoré riešili zvýšenie alebo zníženie finančných prostriedkov v rôznych programoch a projektoch a ďalších 276 vnútorných rozpočtových opatrení, ktorými bolo presunutých viac ako 6 mld. Sk na „záujmové“ projekty (obstarávanie) a z rozvojových projektov bolo vrátených na prerozdelenie 512 mil. Sk.

Tento „špeciálny komplexný obranný plánovací mechanizmus“ následne spôsobil časový a najmä vecný sklz pri plnení našich záväzkov v rámci NATO a značná časť z nich splnená ani nemohla byť (deficit a zlé prerozdelenie zdrojov).

Pritom aj podľa 3.2. Makroekonomických rámcov zostavenia návrhu štátneho rozpočtu na roky 2005 až 2007, v časti H. Obrana a podčasti H.1. Ministerstvo obrany SR je napísané. „Celkové výdavky na obranu sú rozpočtované vo výške 1,9% HDP na jednotlivé roky a to vrátane výdavkov ostatných rozpočtových kapitol na uchovanie výrobných schopností (súčasť medzirezortného programu Hospodárska mobilizácia) a výdavkov ostatných rezortov na obranu. Pri ich projekcii sa prihliadalo na zmeny v rozpočte, ktoré súviseli s realizáciou Dlhodobého plánu rozvoja do roku 2010. Výdavky na Národný program PRENAME (ktorého gestor je MO SR) sa nezohľadňujú u žiadneho účastníka programu, pretože predmetný program oficiálne končí v roku 2004. V rokoch 2005 až 2007 sa nepredpokladá realizácia deblokácií zahraničného dlhu v prospech kapitoly“.

Keďže sa tento záväzok nepodarilo splniť (ani jednej z vlád od roku 2004), ale dokonca každoročne (okrem roku 2005 1,72%) sa postupne výdaje na obranu znižovali (až na úroveň okolo 1,6 -1,5%, v roku 2009 len 1,43%, v roku 2010 len 1,26%, a pre rok 2011 už len niečo nad 1% z HDP a pre roky 2012-2013 je to už pod 1%, až sme dospeli do situácie, že na tento príliš do očí bijúci stav, musí vecne upozorňovať prezident SR a hlavný veliteľ Ozbroyených SR, ale aj vysokí predstavitelia NATO, nehľadiac na to, že kuloároch NATO sme boli už dlhodobo „kritizovaní“ za neplnenie záväzkov a vecných aktivít.

V kontexte uvedeného sme sa však vyznačovali jednou špecialitou. Minimálne od roku 2005 sme každoročne už schválený rozpočet pre obranu (a to hoci bol nedostatočný) znižovali rozpočtovými opatreniami a tak sme v priebehu roka rozpočet ďalej znížili. Napr. r.2005 schválený rozpočet vo výške 25,55 mld. Sk (1,72% z HDP) bol znížený na 23,18 mld. Sk (1,70%), v roku 2006 z 27,92 mld. Sk bol znížený na 25,34 mld. Sk (1,65%), v r. 2007 z výšky 28,53 mld. Sk bol znížený na 27,99 mld. Sk (1,51%), v r. 2008 z výšky 31,20 mld. Sk bol znížený na 30,41 mld. Sk (1,48%) a v r. 2009 z výšky 1.046 mld. eur bol znížený na 967 mil. eur (1,53% - 1,34%).

Ak sme každoročne neplnili náš záväzok vyčleňovať aspoň 2% z HDP (ale podľa pozitívneho ekonomického rastu až do roku 2008, sme mohli vyčleňovať okolo 1,7% až 1,8% z HDP), tak ako potom mohli a mali vojenský (obranní) plánovači reálne spracovať Dlhodobý plán štruktúry a rozvoja Ozbroyených síl SR – Model 2010. No aj ďalšie dôležité a vykonávacie plány s dôrazom na výcvik, obstarávanie modernej techniky a výbavy a modernizácie jestvujúcich zbraňových systémov a techniky), ktorý sa následne musel upravovať na Model

2015 a minulý rok na Model 2020 (a chválili sme sa akí sme dobrí, pritom sme boli odborníkom na obranu členských krajín NATO na smiech), ale hlavne, ako sa mohli vecne a reálne (včas) plniť úlohy v rámci členstva SR v NATO a EÚ?!

Jednoducho a slušne povedané nemohli a úlohy sa museli každoročne do značnej miery kamuflovať, posúvať, odkladať, pozastavovať, revidovať, ale aj rušiť pod egidou takých slov, ako je prioritizácia, neskôr prioritizácia priorit a v poslednej dobe prioritizácia prioritizovaných priorit a nepomohlo nám ani obranné plánovanie (bolo postavené na vode, nesplnených zdrojoch), lebo toto všetko sa stalo len málo prioritnou či nepodstatnou záležitosťou pre jednotlivé politické vedenia krajiny. Aj keď je možné pochopiť, že výdaje na obranu nie sú tie, čo produkujú či podstatne prispievajú do tvorby HDP, ale sú celým svetom akceptované a realizované práve preto, aby sa mohla výroba tovarov a služieb v rámci tvorby čo najvyššieho HDP práve v mierových podmienkach realizovať. Je to akási svetová daň za život a v rámci politicko-vojenských a hospodárskych zoskupení a nám sa nikto dlhodobo nedovolí len viesť.

Pritom už pred našim vstupom do NATO a EÚ sme potrebovali dostať našu armádu na určitý vyrovnávajúci sa stupeň s ostatnými armádami členských krajín NATO (to vyžadovalo prvotné investície vo výške 2,0% až 2,5% z HDP) a potom pokračovať spolu s nimi v ďalšom rozvoji požadovaných a zvyšujúcich sa vojenských spôsobilostí (2% z HDP).

Kto za tento stav niesol zodpovednosť?! NIKTO!

Ak budeme súhlasiť, že požiadavka vyčleňovať 2% z HDP pre obranu je objektívna, relatívne spravodlivá a nutná pre riešenie, udržiavanie a presadzovanie mieru, demokracie a slobody vo svete (v sfére záujmov) a pre realizáciu národných záujmov, tak sa na jej plnenie pozrime bližšie. V každom prípade je zrejmé, že tu ide o dôležitý, ale veľmi citlivý sociálno-ekonomický a politický problém, najmä v posledných 2 rokoch (2010-2011) aj pod vplyvom globálnej ekonomickej a finančnej krízy.

Sprvu by som uviedol vývoj výdavkov na obranu dvoch známych a rozhodujúcich spoločenských a hospodárskych zoskupení, ktorými sú EÚ a USA.

(Pozn. EÚ tvorí celkom 27 členských krajín, ale vzhľadom na to, že Dánsko má osobitné postavenie podľa Protokolu č.5 konsolidovaného znenia Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie v znení Lisabonskej zmluvy aj v oblasti obrannej politiky a neparticipuje v uvádzaných aktivitách (údajoch), tak je vykazovaných len 26 členských krajín EÚ).

I. Základné a rozhodujúce údaje, fakty a porovnania z pohľadu výdavkov na obranu medzi EÚ a USA z roku 2007:

Z hľadiska výdavkov na obranu v roku 2007, USA vyčlenili 4,5% z HDP (454 mld. eur) a EÚ len 1,69% z HDP (204 mld. eur). Tieto výdaje na obranu predstavovali na hlavu (občana) u USA 1504 eur a EÚ 417 eur, čo je približne pomer 3,5 : 1,0. Pre porovnanie celkové obranné výdaje na hlavu z celkového HDP u USA tvorili 33 454 eur a u EÚ 22 780 eur, čo je pomer približne 1,3 : 1,0.

USA mali približne 1 379 551 vojakov a 696 101 civilných osôb a EÚ 1 836 882 vojakov a 457 392 civilov. Z týchto počtov vojakov boli USA (ktoré sú nižšie o 457 331 osôb) schopné priemerného nasadenia 187 600 osôb (čo tvorí 13,7%) a EÚ len 77 900 osôb (čo tvorí len 4,3%). K tomuto stavu boli obranné výdaje na vojaka u USA 329 201 eur a u EÚ 103 602 eur, tzn. USA vydávali približne 3 krát viac finančných prostriedkov na vojaka ako EÚ. Ak by som ešte pridal údaj za výdaje na obstarávanie výbavy, výskum a vývoj pre obranu, tak u USA to bolo 111 604 eur a u EÚ iba 22 795 eur, to tvorí pomer asi 5 : 1, a aj preto reálne existuje obrovský technický (materiálny a logistický) a technologický náskok USA pred EÚ.

Ak tieto čísla prevediem do ďalších konkretizujúcich porovnaní výdavkov, tak u USA to predstavovalo na personál (vojakov a civilných zamestnancov) 94,3 mld. eur, na operácie a údržbu 1 94,3 mld. eur, na investície (výbava, výskum a vývoj) 153,9 mld. eur a u EÚ to predstavovalo na personál 106 mld. eur, na operácie a údržbu 47,0 mld. eur a na investície 41,8 mld. eur. Myslím, že podľa týchto údajov a faktov je už na prvý pohľad zjavné, že USA dokázali pri menších počtoch vojakov a nižších nákladoch na personál, poskytovať až 4 krát viac prostriedkov na operácie a investície ako EÚ.

II. Základné a rozhodujúce údaje, fakty a porovnania z pohľadu výdavkov na obranu medzi EÚ a USA z roku 2009 (kedy už postupne začali dopady globálnej ekonomickej a finančnej krízy):

Z hľadiska výdavkov na obranu za rok 2009, USA vyčlenili 4,90% z HDP (498 mld. eur) a EÚ len 1,67% z HDP (194 mld. eur). Tieto obranné výdaje predstavovali na hlavu (občana) u USA 1622 eur a EÚ 392 eur, čo je približne pomer 4 : 1. Pre porovnanie celkové výdaje na hlavu z celkového HDP u USA tvorili 33 109 eur a u EÚ 22 073 eur, čo je približne pomer 1,3 : 1,0.

USA mali približne 1 418 142 vojakov a 738 872 civilných osôb a EÚ 1 668 537 vojakov a 426 335 civilov. Z týchto počtov vojakov boli USA (ktoré boli nižšie o 250 395) schopné priemerného nasadenia 230 500 osôb (čo tvorí 16,2% z celkových počtov vojakov) a EÚ len 67 767 osôb (čo tvorí len 4,06%). K tomuto stavu sú obranné výdaje na vojaka u USA 351 353 eur a u EÚ 116 264 eur, tzn., že USA vydávali približne 3 krát viac finančných prostriedkov na vojaka ako EÚ. Ak by som k tomu pridal ešte údaj za výdaje na obstarávanie výbavy, výskum a vývoj pre obranu, tak u USA to tvorilo 108 920 eur a u EÚ iba 24 522 eur, čo tvorí pomer približne 4,2 : 1,0., čo je v praxi obrovský materiálny (logistický), technický a technologický rozdiel oproti EÚ.

Ak tieto čísla prevediem do ďalších konkretizujúcich porovnaní výdavkov, tak u USA predstavovali výdaje na personál (vojakov a civilných zamestnancov) 104,3 mld. eur, na operácie a údržbu 194,1 mld. eur, na investície (výbava, výskum a vývoj) 154,5 mld. eur a u EÚ to predstavovalo u personálu 98,4 mld. eur, na operácie a údržbu 44,2 mld. eur a na investície 40,9 mld. eur. Z týchto údajov je zjavné, že USA dokázali poskytovať na operácie a údržbu 4,5 krát viac finančných prostriedkov ako EÚ a u investícií to bolo 3,8 krát viac.

Dovolím si konštatovať, že aj keď majú USA ešte stále podstatne širšie spektrum záujmov ako EÚ a to v celom svete (ale v súčasnosti aj u nich dochádza k ich posudzovaniu) a zatiaľ sú stále najmocnejšou ekonomikou na svete, z hľadiska efektívneho (efektívnejšieho) využitia zdrojov (finančných, personálnych, materiálnych a logistiky) a v tomto sú určitým príkladom pre EÚ.

III. Základné a rozhodujúce údaje, fakty a porovnania z pohľadu výdavkov na obranu v rámci EÚ ako celku a jednotlivých členských krajín EÚ za roky 2006 – 2009:

Obranné výdaje EÚ ako celku za roky 2006 – 2009 (z pohľadu vyčleňovaného % z HDP) zaznamenali v prvých troch rokoch (2006-2008) každoročný postupný pokles (od 1,78% cez 1,69% po 1,64%) a v roku 2009 oproti roku 2008 došlo k miernemu nárastu na 1,67%.

Je však potrebné uviesť, že v rokoch 2006 - 2008 niektoré krajiny EÚ (4) dosahovali viac ako 2% z HDP, ako sú Bulharsko (2,31% - 2,55%), Francúzsko (2,32% - 2,43%), Grécko (2,44% - 2,68%) a Spojené Kráľovstvo (2,32% - 2,50%). Časť krajín (2) sa pohybovala v relatívne vysokom rozpätí 1,7% - 2,0% z HDP, ako sú Cyprus a Poľsko. Najpočetnejšia časť krajín (8) patrí do rozpätia 1,5% - 1,7%, ako sú Česko, Estónsko, Lotyšsko, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko. Ďalšia časť krajín (5) patrila do rozpätia 1,2% - 1,5%, ako sú Fínsko, Nemecko, Maďarsko, Taliansko, Švédsko. V rozpätí od 1,0% - do 1,2% boli zaradené krajiny (3) Belgicko, Litva a Španielsko. Pod 1,0% z HDP boli (4) Rakúsko, Írsko, Luxembursko a Malta.

Z pohľadu dosiahnutia priemerného percenta z HDP v rámci EÚ, ktorý bol za rok 2006 1,78%, za rok 2007 1,69% a za rok 2008 1,63% je potrebné uviesť, že Slovenská republika sa ani v jednom roku k tomuto priemeru nepriblížila. SR mala obranné výdaje v roku 2006 vo výške 1,63% (čo je nižšie o 0,15% HDP), v roku 2007 1,51% (čo je nižšie o 0,18%) a v roku 2008 1,48% (čo je nižšie o 0,15%). Z pohľadu absolútneho poradia podľa výšky % z HDP bola SR v roku 2006 na 11. mieste z 26 členských krajín EÚ, v roku 2007 na 12. mieste a v roku 2008 opäť na 11. mieste.

Je však potrebné uviesť, že len 9 členských krajín EÚ z 26 dosiahlo v roku 2006 vyššie percento, ako bol stav priemerného percenta z HDP – 1,78% (17 členských krajín EÚ z 26, vrátane Slovenska nedosiahlo ani stav priemerného percenta z HDP). V roku 2007 - 1,69%, dosiahlo vyššie percento len 8 členských krajín (18 nedosiahlo) a v roku 2008 – 1,63% dosiahlo len 7 členských krajín (19 nedosiahlo).

Z hľadiska celkových obranných výdavkov vyjadrených v miliardách eur došlo v prvých troch rokoch (2006 – 2008) k udržiavaniu jej výšky v hodnote 201 mld. eur, iba v roku 2007 došlo

k miernemu nárastu na 204 mld. eur. V roku 2009 došlo k miernemu zníženiu výšky na 194 mld. eur, čo je o 3,48% menej ako v predchádzajúcom roku 2008.

Z pohľadu priemerných obranných výdajov EÚ na hlavu (občana) sa v prvých troch rokoch (2006-2008) udržiavala relatívna vyrovnanosť (od 412 eur cez 417 eur po 409 eur) a v roku 2009 došlo k miernemu poklesu na 392 eur, čo je o 4,16% menej ako v predchádzajúcom roku 2008.

Najvyššie hodnoty výdajov na hlavu (občana) v rozsahu 400 až 827 eur (r.2006 – 2008) dosahovalo spravidla 10 členských krajín EÚ - Spojené Kráľovstvo, Francúzsko, Holandsko, Grécko, Švédsko, Fínsko, Taliansko, Luxembursko, Cyprus a Belgicko. Slovensko v roku 2006 dosiahlo výšku 139 eur na hlavu a tak sa zaradilo na 19. miesto v poradí 26 členských krajín EÚ, v roku 2007 dosiahlo 154 eur na hlavu a bolo na 20. mieste a v roku 2008 dosiahlo 184 eur na hlavu a skončilo opäť na 19. mieste, tzn. že sa pohybovalo na čele poslednej štvrtiny členských krajín. Slovensko však nedosiahlo ani priemernú hodnotu výdajov na hlavu, ktorá v roku 2006 činila 412 eur, v roku 2007 417 eur a v roku 2008 406 eur. Je však potrebné uviesť, že priemerné hodnoty (nad 400 eur) dosahovalo len 9 - 10 členských krajín EÚ z 26.

Údaje o počtoch vojakov EÚ za štvorročné obdobie (2006 – 2009) ukazujú na ich každoročné postupné znižovanie. V roku 2006 bol početný stav 1 940 112 vojakov, v roku 2007 1 836 882, v roku 2008 1 800 707 a v roku 2009 už len 1 668 537 vojakov, čo je o 271 575 menej oproti roku 2006 a to tvorí pokles o 13,6%.

Najvyššie počty vojakov (v rokoch 2006 – 2008) v rámci členských krajín EÚ (od 100 000 a vyššie) mali – Francúzsko (354 400 – 347 200), Nemecko (249 067 – 251 616), Taliansko (307 000 – 186 956), Spojené Kráľovstvo (177 230 – 194 330), Poľsko (150 000 – 130 450), Grécko (138 994 – 133 775) a Španielsko (127 000 – 137 800). Od 50 000 do 100 000 vojakov malo – Rumunsko (67 239 – 75 517). Od 30 000 do 50 000 vojakov mali – Holandsko (48 693 – 46 091), Bulharsko (43 201 – 33 881), Belgicko (38 875 – 37 075), Portugalsko (37 577 – 37 346), Rakúsko (35 448 – 27 300), Fínsko (32 291 – 34 997). Od 20 000 do 30 000 vojakov mali – Česko (26 956 – 24 495) a Maďarsko (22 937 – 20 967). Od 10 000 do 20 000 vojakov mali – Švédsko (17 947 – 16 827), Slovensko (15 361 – 15 413) a zaujímalo 18. miesto v poradí členských krajín, Cyprus (12 448 – 12 507), Írsko (10 477 –

10 377) a Litva (11 126 – 8 637). Od 5 000 do 10 000 vojakov mali – Slovinsko (6 806 – 6 519) a Lotyšsko (5 339 – 5 441). Menej ako 5 000 vojakov mali – Estónsko (2 428 – 3 010), Malta (2 226 – 2 120) a Luxembursko (1 442 – 849).

Z uvedených údajov vyplýva, že obdobie rokov 2006 až 2008 došlo u väčšiny, tzn. 16 členských krajín EÚ k poklesu početných stavov vojakov, najvýraznejšie u Talianska, Poľska, Bulharska a Rakúska. U 10 členských krajín došlo k veľmi miernemu až zanedbateľnému nárastu, okrem Spojeného Kráľovstva, Španielska a Rumunska.

Poradie 26 členských krajín EÚ podľa početných stavov vojakov z roku 2008 bolo nasledovné:

1. Francúzsko, 2. Nemecko, 3. Spojené Kráľovstvo, 4. Taliansko, 5. Španielsko, 6. Grécko, 7. Poľsko, 8. Rumunsko, 9. Holandsko, 10. Portugalsko, 11. Belgicko, 12. Fínsko, 13. Bulharsko, 14. Rakúsko, 15. Česko, 16. Maďarsko, 17. Švédsko, 18. Slovensko, 19. Cyprus, 20. Írsko, 21. Litva, 22. Slovinsko, 23. Lotyšsko, 24. Estónsko, 25. Malta, 26. Luxembursko.

Údaje o počtoch civilných zamestnancoch sú taktiež ako u vojakov za 4 roky a s klesajúcou tendenciou, aj keď s miernejším úbytkom. V roku 2006 bolo v rámci ozbrojených síl EÚ 484 827 civilných zamestnancov a v roku 2009 to bolo už len 426 335, čo je pokles o 12,0% z celkových osôb.

Zaujímavými údajmi sú vyčleňované výdaje na vojaka a vyčleňované pre investície na vojaka (obstarávanie výbavy, výskum a vývoj), pretože tieto zaznamenali postupný každoročný nárast. Výdaje na vojaka dosahovali v roku 2006 čiastku 103 602 eur a v roku 2009 to bolo 116 264 eur, čo je nárast o 1,23%. Výdaje na výbavu a výskum dosahovali v roku 2006 čiastku 20 002 eur a v roku 2009 to predstavovalo 24 552 eur, čo je nárast o 23,6%.

V rámci celkovej špecifikácie (rozpisu) vyjadrenej v 6 oblastiach vynaložených obranných výdavkov za uvedené 4 roky je možné zhrnúť, že najvyšší podiel z každoročných výdajov tvorili výdaje na personál (vojaci a civili), ktoré sa pohybovali od 55,0% (roku 2006) po 50,7% (roku 2009), činili viac ako polovicu z celkových výdajov, ale mali mierne klesajúci trend. Ako druhé v poradí boli výdaje na operácie a údržbu, ktoré sa pohybovali, pri najvyššej hodnote, vo výške 23,1% (v roku 2007) a najnižšej hodnote 21,4% (v roku 2006) a v roku 2009 dosiahli výšku 22,8%, priemerne je možné uviesť hodnotu okolo 22,0%. Treťou

najvyššou oblasťou bola obranná výbava, ktorá každoročne zaznamenala mierny nárast a to od výšky 14,5% (v roku 2006) až po 16,8% (v roku 2009). Štvrtou oblasťou bol obranný výskum a vývoj, ktorý každoročne zaznamenal veľmi mierny pokles, od hodnoty 4,8% (v roku 2006) po 4,3% (v roku 2008 a 2009). Piatou oblasťou bola infraštruktúra, ktorá zaznamenala hodnotovú stagnáciu, okrem roku 2007 (mierne zvýšenie na 3,0%) a pohybovala sa vo výške 2,8% až 2,9% z celkových obranných výdavkov. Poslednou oblasťou boli ostatné výdavky, ktoré zaznamenali nárast, od výšky 1,4% (v roku 2006) po 2,6% (v roku 2009).

Jedna z najdôležitejších výsledných vojenských spôsobilostí sú údaje o nasadených, nasaditeľných a udržateľných vojenských jednotkách (počtov vojakov) pre operácie, ktorá je závislá na výške a efektívnom používaní rozpočtov EÚ (jej jednotlivých členských krajín).

Za roky 2006 až 2009 bol vývoj v týchto vojenských spôsobilostiach rozdielny. U kategórie nasadených jednotiek a nasaditeľných jednotiek bol od počiatočného stavu (v roku 2006) cez roky 2007 a 2008 striedaním poklesov s nárastom a opäť poklesom v roku 2009. Celkovo možno uviesť, že v roku 2006 bolo nasadených 83 300 vojakov a v roku 2009 už len 67 767, čo tvorilo výrazný pokles o 16,2%. V percentuálnom vyjadrení je to medziročný pokles od 5,0% (rok 2006), cez 4,3% (rok 2007) po 4,1% (rok 2009), okrem roku 2008, kde bol stav 4,5%.

Z pohľadu počtov nasadených jednotiek, resp. vojakov podľa členských krajín EÚ najvyššie počty v roku 2008 dosiahli – Spojené Kráľovstvo (18 557 vojakov) a Francúzsko (12 008). Ďalšími boli krajiny s počtom menej ako 10 000 po 5 000 vojakov boli - Taliansko (8 562) a Španielsko (5 171). Do kategórie menej ako 5 000 po 3 000 vojakov sa zaradili – Poľsko (4 450) a Holandsko (3 422). Do počtov menej ako 3000 po 1000 vojakov boli zaradené – Rumunsko (2 934), Grécko (1 785), Česko (1 317), Rakúsko (1 300) a Maďarsko (1 054). V kategórii počtov menej ako 1 000 po 500 vojakov boli – Bulharsko (771), Švédsko (750), Fínsko (700), Írsko (659), Portugalsko (594) a Slovensko (517). V poslednej kategórii menej ako 500 vojakov boli zaradené – Slovinsko (456), Litva (309), Estónsko (250), Luxembursko (44), Cyprus (11) a Malta (3).

Pri nasaditeľných jednotkách (schopných nasadenia), v roku 2006 to bolo 426 700 vojakov, v roku 2007 444 700 vojakov a v roku 2008 464 574 vojakov, čo predstavuje každoročný

nárast, ale v roku 2009 došlo k poklesu na 443 108 vojakov, čo je o 4,6% menej oproti predchádzajúcemu roku 2008.

V kategórii udržateľných jednotiek/vojakov (schopných udržania) bol vývoj podobný ako u nasaditeľných, tzn. od roku 2006 po rok 2008 bol každoročný nárast (100 900, 110 482 a 125 237 vojakov), ale v roku 2009 došlo pomerne k značnému zníženiu počtov na 106 754 vojakov, čo je pokles o 14,8% oproti roku 2008.

V kategórii udržateľných jednotiek/vojakov za roky 2006 až 2008 v priemere zvyšovalo počty udržateľných jednotiek/vojakov v roku 2007 8 členských krajín a v roku 2008 9 krajín, pričom za obidva roky (2007 a 2008) to realizovali len 3 krajiny z uvedeného počtu – Francúzsko (od 16 000 po 30 000 vojakov, tzn. o 46,6%), Litva (od 256 po 392, tzn. o 34,8 %) a Spojené kráľovstvo (26 120 po 38 267 vojakov, tzn. o 31,7 %). V tomto období 7 krajín ostávalo bez zmien a 3 až 6 krajín počty znižovalo, medzi nimi aj Slovensko v roku 2007 (z 585 roku 2006 na 571 roku 2007).

Celkovo z hľadiska percentuálneho navýšenia počtov udržateľných jednotiek/vojakov, čo je relatívne najobjektívnejší faktor, v porovnaní roku 2006 s rokom 2008, podľa jednotlivých členských krajín NATO, zo 7 krajín (bez Slovenska) bol tento stav – Francúzsko malo nárast o 46,6%, Litva o 35%, Spojené Kráľovstvo o 31,7%, Estónsko o 15,6%, Maďarsko o 12,7%, Rakúsko o 2,4% a Španielsko o 1,6%. Slovensko malo navýšenie len v porovnaní roku 2007 s 2008 o 15,1%.

V rámci uvedených údajov (nie vždy potešiteľných), si dovoľím pripomenúť ODDIEL 2 - Ustanovenia o spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike (v zmysle Lisabonskej zmluvy, ktorá bola podpísaná najvyššími predstaviteľmi členských štátov EÚ dňa 13.decembra 2007) niektoré záväzky majúce kontext k doposiaľ uvedeným údajom a faktom, najmä vo vzťahu k vojenským spôsobilostiam armád členských krajín EÚ.

Čl. 42 odsek 1 hovorí: Spoločná bezpečnostná a obranná politika (SBOP) je neoddeliteľnou súčasťou spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Zabezpečuje Únii operačnú schopnosť využívajúc civilné a vojenské prostriedky. Únia ich môže využiť pri misiách mimo Únie na udržiavanie mieru, predchádzaniu konfliktom a posilňovaniu medzinárodnej bezpečnosti v súlade so zásadami Charty Organizácie Spojených národov. Pri plnení týchto

úloh sa využívajú spôsobilosti poskytované členskými štátmi. Odsek 2 hovorí: SBOP zahŕňa postupné vymedzenie spoločnej obrannej politiky Únie ... Odsek 3 hovorí: Členské štáty dávajú Únii k dispozícii civilné a vojenské spôsobilosti na uskutočňovanie SBOP, aby prispeli k cieľom vymedzených Radou. Členské štáty, ktoré spoločne zriadia mnohonárodné sily, môžu dať aj tieto k dispozícii pre SBOP.

To je inšpirácia pre seriózne posúdenie a pripravenie návrhov za Slovensko. Veď napokon čím, okrem súhlasných slov a hlasovania so SBOP a jej jednotlivých úloh a projektov sa môže, najmä minister zahraničných vecí SR, konkrétne prezentovať, než vojenskými spôsobilosťami (armádou), ktoré môžeme poskytnúť pre realizáciu Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky Únie.

Môžeme a hlavne už konečne začneme seriózne a vecne diskutovať o tom, čo a v akej kvalite dáva a môže dávať Slovenská republika, aby sme v hanbe neostali, tak ako doteraz.

IV. Základné údaje a porovnania obranných výdajov (rozpočtov) ako percent z HDP členských krajín NATO:

Ak porovnáваме relativne dlhšie obdobie 6 rokov (od rokov 2004 až 2009), to je zároveň obdobie, kedy od roku 2004 bolo Slovensko prijaté za člena NATO (aj EÚ), musíme konštatovať, že v ňom dochádzalo k postupnému znižovaniu (poklesu) obranných výdajov u 12 členských krajín, u 6 krajín boli viac či menej obranné výdaje vyrovnané a u 9 krajín došlo, vo väčšine rokov, k zvyšovaniu obranných výdajov (Spojené Kráľovstvo, Kanada, Bulharsko, Grécko, Dánsko, Albánsko, Poľsko, Španielsko a Slovinsko).

Z pohľadu početnosti ročných nárastov výdajov podľa % z HDP členských krajín NATO bol najvýraznejší rok 2009 v ktorom došlo k nárastu u 14 členských krajín (u 13 krajín bol pokles). V roku 2010 bol nárast už len u 7 členských krajín (Spojené Kráľovstvo, Slovinsko, Portugalsko, Poľsko, Luxembursko, Dánsko a Albánsko) tzn. o 50% bol nižší počet krajín, oproti roku 2009 a pokles bol zaznamenaný u 20 krajín, pričom najväčší pokles bol u Bulharska (o 0,56%), Česka (o 0,32%) a Slovenska (o 0,27%), čo bol zatiaľ najhorší vývoj v obranných výdajoch za posledné roky.

Momentálne sa javí, že rok 2011 bude ešte horší, ako rok 2010 (napr. obranné výdaje Slovenska boli rozpočtované v roku 2010 vo výške 1,26% z HDP, čo nás zaradilo na 20.

miesto z 27 členských krajín NATO, najhoršie za celú dobu členstva v NATO a v roku 2011 sú ešte podstatne nižšie, vo výške 1,08% z HDP, v roku 2012 sú plánované vo výške 1,00% z HDP a v roku 2013 len 0,92% z HDP), čo je odrazom vzniknutej globálnej ekonomickej a finančnej krízy vo svete a zrejme najväčší dopad znižovania výdajov ide do bezpečnostnej a obrannej sféry. Tento prognózovaný stav v armáde, ale aj v realizácii obrannej politiky bude znamenať zvonenie „umieračika“.

Z pohľadu vyčleňovaných ročných % z HDP v rokoch 2004 až 2009 možno uviesť nasledovné údaje:

- 2% a viac z HDP dosahovalo v priemere 7 členských krajín NATO – Bulharsko, Chorvátsko, Francúzsko, Grécko, Turecko, Spojené Kráľovstvo a USA (vo väčšine rokov)
- 1,8% až 2% z HDP dosahovala v priemere 1 členská krajina NATO – Poľsko (vo väčšine rokov)
- 1,6% až 1,8% z HDP dosahovali v priemere 3 členské krajiny NATO – Estónsko, Nórsko a Rumunsko (vo väčšine rokov)
- 1,5% až 1,6% z HDP dosahovalo v priemere 5 členských krajín NATO – Albánsko, Česko, Portugalsko, Slovensko a Slovinsko (vo väčšine rokov)
- 1,3% až 1,5% z HDP dosahovali v priemere 3 členské krajiny NATO – Dánsko, Nemecko a Holandsko
- 1,0% až 1,3% z HDP dosahovalo v priemere 7 členských krajín NATO – Belgicko, Kanada, Maďarsko, Taliansko, Lotyšsko a Litva (vo väčšine rokov)
- pod 1% z HDP dosahovala 1 členská krajina NATO – Luxembursko

Pritom údaje za Slovensko uverejnené na stránke MF SR na roky 2008 až 2013 uvádzajú v rokoch 2008 až 2010 nižšie percento, než uvádza prehľad z NATO a EÚ. Za rok 2008 to bolo 1,48%, za rok 2009 už len 1,34% a za rok 2010 len 1,24% z HDP.

Z pohľadu údajov o vývoji ročných obranných výdajov Slovenskej republiky podľa % z HDP a poradia v rámci členských krajín NATO za roky 2004 až 2011 je stav nasledovný:

- Slovensko od roku 2004 až po 2007 zaznamenalo postupný pokles ročných výdajov podľa % z HDP, ale od roku 2008 po 2010 už hrozivý pokles a od roku 2011 po 2013 (plánované) to bude už katastrofálny pokles.
- zásadný pokles bol dosiahnutý v roku 2010, kedy malo Slovensko 1,26% z HDP, čo bol pokles o 0,27% (oproti roku 2009) a v roku 2011 je rozpočtovaných 1,08% z HDP, čo je hrozivý pokles o 0,45% (oproti roku 2009) a možno ho nazvať, ako rozvracajúci aj to málo, čo bolo dosiahnuté a v rokoch 2012 až 2013 (1,0% až 0,92%) to už bude katastrofický pokles o 0,53 – 0,61%.
- Slovensko bolo z pohľadu vynaložených % z HDP z 27 členských krajín NATO v roku 2004 na 13. mieste, v roku 2005 na 14. mieste, v roku 2006 na 12. mieste, v roku 2007 na 14. mieste, v roku 2008 na 15. mieste, v roku 2009 na 14. (21.) mieste a v roku 2010 na 20. mieste poradia (čo bol tretí najvýraznejší pokles z 27 krajín NATO), v rokoch 2011 až 2013 to bude pravdepodobnejšie ešte horšie.
- V rokoch pred vstupom do NATO malo Slovensko vyššie ročné obranné výdaje podľa % z HDP ako po vstupe do NATO, v roku 1997 – 2,0%, v roku 1998 – 1,8%, v roku 1999 – 1,6%, v roku 2000 – 1,6%, v roku 2001 – 2,0%, v roku 2002 – 1,9% a v roku 2003 – 1,87%.
- V rokoch po vstupe do NATO malo Slovensko nižšie ročné obranné výdaje podľa % z HDP ako pred vstupom (aj preto, že neplnilo svoj záväzok vyčleňovať 2%), v roku 2004 – 1,68%, v roku 2005 – 1,72%, v roku 2006 – 1,63%, v roku 2007 – 1,52%, v roku 2008 – 1,49%, v roku 2009 – 1,53% (1,34%) v roku 2010 – 1,26%(1,24%) a v roku 2011 – 1,08%. (v roku 2012 je plánovaných 0,98% z HDP a v roku 2013 už len 0,92% z HDP).

V. Dopady a dôsledky, ktoré vznikli z uvedených údajov a faktov (v rámci neplnenia obrannej politiky)

- neplnenie podielu SR na zaručení účinnosti obranného potenciálu ako v oblasti medzinárodnej bezpečnosti, ale aj na národnej úrovni, čo viedlo a vedie k nedôvere u politických a vojenských partnerov o reálnej politickej ochote a pripravenosti SR byť primeraným partnerom pri zdieľaní výdajov na spoločnom úsilí v meniacom sa bezpečnostnom prostredí
- dlhodobé plánovacie dokumenty schválené vládou a NR SR (Dlhodobé plány rozvoja – MODEL 2010, 2015 a 2020, Stratégia vyzbrojovania OS SR, Národná stratégia vyzbrojovania SR, Hlavné projekty vyzbrojovania a pod.) sa už od počiatku realizácie stali neaktuálne a nerealizovateľné ako obsahom (vojenské spôsobilosti), tak aj v časových líniách
- značné zaostávanie SR voči plneniu naplánovaných a schválených cieľov síl (kolektívnej obrany) spôsobené dlhodobou disproporciou medzi úlohami a zdrojmi, za asistencie zlého manažmentu a nízkej účinnosti obstarávania
- vyčleňované sily Ozbrojených síl do NRF (rýchlej reakcie) NATO a BG (bojové skupiny) EÚ väčšinou nespĺňajú kvalitatívne normy na vojenské spôsobilosti a zároveň ich prípadné nasadenie je limitované nízkymi zdrojmi pre jednotlivé rotácie a ešte horšie je to v prípade požiadavky na ich udržanie v operáciách
- reálne vyčleňované finančné zdroje pre armádu už dlhodobo nezabezpečujú základné úlohy a potreby armády, už takmer vôbec neriešia jej rozvoj (prezbrojenie hlavných druhov zbraňovými systémami a technikou), ktorá je na hrane kolapsu a rozpadu
- likvidačné náklady vyčleňované na rozvoj armády, v percentuálnom vyjadrení, ktoré spočiatku (od roku 2002 – 2009) dosahovali výšku približne 20%, v roku 2010 len 16%, v roku 2011 už len 7% a rovnaká úroveň sa javí aj v rokoch 2012-2013, pričom ročný štandard sa pohybuje okolo 30%
- deklarované jednotky, hoci už boli certifikované, dosiahli pripravenosť len na dolnej hranici predpísaných spôsobilostí a po skončení fáze pohotovosti jednotiek sa tieto spôsobilosti stratili

- nízky (minimálny) a nekomplexný transformačný výsledok použitia jednotiek v medzinárodných operáciách a zo zapájania sa do NRF a BG pre všetky (väčšinu) zložiek armády, nasadzovanie len ženijných a strážnych jednotiek
- systémovo nevyriešený (na úkor rozvoja armády) bol a je spôsob finančného zabezpečenia neplánovaného nasadenia a udržania armády v medzinárodných operáciách a v rámci NRF a BG
- nerealizoval sa systém aktívnych záloh, finančné prostriedky boli presunuté na iný účel
- vznikol obrovský vecný a finančný deficit v oblasti vyzbrojovania a modernizácie (cca 550 mil. eur), nevykonala sa žiadna zásadná systémová obmena výzbroje, techniky a materiálu, nesplnil sa predpoklad vlády o postupnom financovaní veľkých modernizačných programov prostredníctvom dodatočných zdrojov zo Všeobecnej pokladničnej správy SR, čo má negatívny dopad na celý proces transformácie a rozvoja armády
- dosiahli sme väčšinovú technologickú, technickú a fyzickú zastaranosť, väčšina techniky pozemných síl končí v roku 2015 a zároveň sme znemožnili používať moderné postupy s globálnym negatívnym dopadom na úroveň a kvalitu výcviku a prípravy jednotiek, ale aj mobilitu pozemných síl
- nenaplnili sme ani kľúčovú interoperabilitu s armádami členských krajín NATO, najmä v oblasti prepravnej a špeciálnej techniky, bojových obrnených vozidiel, kolesových obrnených vozidiel, dopravnej leteckej techniky (vrtuľníky a dopravné lietadlá), ale aj u mobilných komunikačných a informačných systémoch, čo má negatívny vplyv na úroveň riadenia a velenia
- neboli rozvíjané z dlhodobého a perspektívneho pohľadu žiadne inovatívne sociálne programy rastúci počet vojakov s rodinami a zvyšujúcemu sa počtu žien v armáde (okrem mzdovej a bytovej politiky, zabezpečenia pri chorobe a pri skončení služobného pomeru)

- celý systém obrany štátu nerealizoval (nemohol naplniť) požiadavky ešte stále platnej Obrannej stratégie z roku 2005, ktorá je z hľadiska obsahu a rozsahu ešte z roku 2002, čo sa odhaľuje najmä v úrovni a účinnosti manažovania obranného potenciálu s dopadom na úroveň transformácie výkonných a podporných prvkov systému, jeho napojenia na bezpečnostný systém štátu, ale aj prepojenosti na systémy NATO, EÚ a susedov (to dôsledok nízkej úrovni slovenskej obrannej politiky)
- veľmi nízka, neefektívna, neprofesionálna a nekomplexná bola úroveň vrcholového politického manažovania v celom spektre systému obrany, podľa zákona SNR č. 347/1990 Zb. a zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy (všetci príslušní ministri obrany boli úspešní, jednotlivé programové vyhlásenia vlády sa splnili iba obrana a armáda (s)kolabovali !!!).

Nám sa nepodarilo, ani pred a ani po vstupe do NATO a EÚ armádu (obranu) dotiahnuť na úroveň ostatných členských krajín NATO a už vôbec nie udržiavať a naďalej zvyšovať jej vojenské spôsobilosti podľa daných sľubov a požiadaviek.

Pre ilustráciu veľmi vážneho stavu v armáde (OS SR) a obrane uvediem niekoľko kľúčových vyjadrení vedúceho expertného tímu NATO (zástupcovia Medzinárodného štábu NATO, Medzinárodného vojenského štábu NATO a Strategického veliteľstva pre transformáciu v Norfolku) Franka BOLANDA, ktorý rokoval o príprave pravidelného dvojročného hodnotenia (správy) plnenia záväzkov SR voči NATO:

- obranné plánovanie na Slovensku je v súčasnosti v štádiu extrémnej neistoty
- každý spojenec musí prevziať a niesť zodpovednosť pri plnení schválených cieľov Aliancie (Ciele síl),
- množstvo európskych krajín je v zložitej situácii, Slovensko nie je na tom tak dramaticky zle, ako niektoré iné krajiny (napr. Lotyšsko, ktoré počas pár rokov škrtlo 50% rozpočtu na obranu),
- keď sa Slovensko pripojilo k Aliancii v roku 2004, zaviazalo sa vydávať na obranu 2% z HDP, potom sa záväzok zmenil na 1,86% z HDP, tento záväzok nebol dodržaný

a podľa Dlhodobého plánu do roku 2015 sa predpokladal výdavok 1,5% z HDP, čo však tiež nebolo splnené. Teraz obranné výdavky kolíšu okolo 1%,

- výsledným efektom je, že slovenské OS majú schopnosť robiť veľa vecí, ale nie všetky, ktoré robiť majú. Naozaj je to vážne.
- modernizačné projekty, potrebné pre dlhodobé zdravie a efektivitu OS, boli odložené, v podstate na neurčito,
- vybavenie, ktoré je OS používané na plnenie úloh je staré, nákladné na údržbu a tiež nevydrží večne, časom jednoducho prestane fungovať,
- bez novej techniky potrebnej na plnenie úloh nie je budúcnosť OS SR ružová,
- vplyv krátenia rozpočtu z pohľadu udržiavania výzbroje a výstroje, z pohľadu účinkov na úroveň výcviku dáva dostatočné obavy na pesimistické vyhliadky bez možnosti významnej zmeny,
- z dlhodobého hľadiska to však nie je udržateľný stav,
- Slovenská vláda sa musí sama seba veľmi vážne opýtať, keďže je zodpovedná za plnenie úloh OS, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy a zo spojeneckých záväzkov, dokedy je rozumné veriť, že OS sú schopné plniť každú z týchto úloh s množstvom peňazí, ktoré majú k dispozícii?
- ak nie sú k dispozícii dostatočné zdroje pre ozbrojené sily, aby mohli robiť svoju prácu, jednoducho nebudú schopné ju robiť, nemôžete pokračovať v implementácii bez zdrojov
- a vláda ako celok, nie ministerstvo obrany, ale vláda bude potom musieť posúdiť, čo chce, aby slovenské OS robili,
- ozbrojené sily nie sú nejaký súkromný futbalový klub ministerstva obrany, sú štátnou inštitúciou a ich úlohou je zabezpečovať bezpečnostné ciele Slovenskej republiky ako celku,

- na začiatok nevyhnutnosťou je viac peňazí, pre súčasnú a projektovanú úroveň výdavkov počas ďalších niekoľko rokov je väčšie množstvo peňazí zásadné a ich efektívne míňanie
- treba sa pozrieť kriticky na všetky spôsobilosti, ktoré v súčasnosti existujú a posúdiť, či sú naozaj potrebné aj v budúcnosti
- členstvo v ozbrojených silách sa nedá porovnať so žiadnou inou prácou. Je to špeciálne povolanie, ktoré v najhoršom prípade vyžaduje od ľudí, aby položili život pri podpore a realizácii bezpečnostných cieľov svojej krajiny. Výsledkom je, že s vojenskou profesiou sa nemôže narábať ako s inou verejnou službou a zasluhuje špeciálny prístup vlád.

Ak Slovenská republika nebola schopná finančne a vecne plniť záväzky, tak to mala seriózne a vecne riešiť najprv na úrovni národnej (vláda SR, NR SR, Bezpečnostná rada SR, prezident SR - Hlavný veliteľ OS SR) a potom na kompetentných rokovaniach v rámci politicko-vojenského vedenia NATO a (EÚ) s cieľom hľadať spoločné a prijateľné bilaterálne alebo multilaterálne riešenia a nenechať to dôjsť do podoby národného a medzinárodného zneváženia a verejnej kritiky toho, čo armáda pre NATO (aj EÚ) doposiaľ vykonala.

Ak sa budú tzv. hľadať vinníci, tak prioritne ich treba nájsť medzi bývalými, ale aj súčasnými politickými „elitami“, garnitúrami, ktoré v období rokov 2002 až 2011 niesli a nesú celkovú a konkrétnu zodpovednosť za stav vecí obrany. Bude potrebné riešiť aj prípravu a školenie politických strán (výkonných a zákonodarných) na manažovanie celého systému obrany a bezpečnosti.

Myslím, že aj keď je už päť minút po dvanástej, je potrebné ba nevyhnutné nájsť spoločný konsenzus výkonnými a zákonodarnými orgánmi štátu pre nájdenie adekvátneho okamžitého riešenia a riešenia pre plánovanie budúcnosti obrany.

Autor je bývalý náčelník Generálneho štábu Armády SR a bývalý štátny radca na sekcii obrany Stálej delegácie SR NATO/Brusel s detašovaným pracoviskom na Stálom zastúpení SR pri EÚ Brusel/Európskej obrannej agentúry ako stála kontaktná osoba MO SR (2007-2010)

DespiteBorders

